

Koivunlehti kertoo kevätjuhlakelit

Joutsan lukiossa yli 30 vuoden sarja kevään lehtiä.

Osmo Kuisma
Joutsa

Joutsan lukiossa on tehty jo yli 30 vuotta seuranta-tutkimusta, johon metsäntutkimuslaitos, yliopistot ja valtion tutkimuslaitokset heräsivät vasta vuosikymmen sitten.

Joka kevät Joutsan lukiossa otetaan talteen koivunlehti aina samaan aikaan ja samasta puusta.

Ylin 30 vuoden sarjasta näkee havainnollisesti, kuinka aikainen tai myöhäinen kevät on ollut kunakin vuonna.

– Kokoelman kartuttamisen aloitti silloinen rehtori **Rauno Kivistö** 25.5.1976. Hän otti jumalanpalveluk-

sen yhteydessä virsikirjan väliin lehden kirkon portin vieressä olleesta koivusta. Perinnettä on jatkettu **Paavo Valkosen** ja **Seppo Degermanin** aikana, kertoo koivunlehtikalenteria ja lukion nettisivuja ylläpitävä matemaattisten aineiden lehtori **Keijo Kurki**.

Tarina ei kerro, miksi Kivistö aloitti lehtien keräämisen. Ehkä siksi, että kevät 1976 oli lämmin ja koivunlehti täysikokoinen koululaisjumalanpalveluksen aikaan.

– Aluksi monet pitivät touhua turhana, mutta pitemmän ajan jälkeen kokoelma tuntuu erittäin mielenkiintoiselta. Se ker-

too ainakin siitä vaihtelusta, joka keväiden aikaisuudessa on ollut.

Koulun päättymisajan heilahteluista riippumatta **Keijo Kurki** pyrkii ottamaan lehden suunnilleen samana päivänä. Koivu on vaihtunut, koska alkuperäinen havaintopuu on jo kaadettu.

Tallentaminen tapahtuu perinteisellä menetelmällä. **Keijo Kurki** panee lehden virsikirjan väliin prässäntymään.

Lehden kuivuttua hän skannaa sen nettisivulle. Vanhimmat lehdet ehtivät olla muovitaskuissa vuosia

ennen netin keksimistä.

– Kellastumisen takia kaikkien lehtien väristä ei voi päätellä kevään säästä. Sen kuitenkin näkee, että pienimmät lehdet ovat karsineet kylmyydestä.

Erityisen pienilehtinen ja myöhäinen kevät oli viimeksi vuonna 1997 ja sitä ennen noin kerran tai kaksi vuosikymmenessä.

Lehden koon perusteella 2000-luvulla ei ole ollut kovin myöhäisiä keväitä.

Metlan mukaan se kertoo ilmastonmuutoksesta.

Useita suurilehtisiä keväitä oli myös 1970-luvun lopulla.

Aluksi monet pitivät touhua turhana, mutta pitemmän ajan jälkeen kokoelma tuntuu erittäin mielenkiintoiselta.

Kevät aikaistunut etelässä viikolla, pohjoisessa kahdella

Metsäntutkimuslaitoksen keräämien kasvihavaintojen perusteella kevät on aikaistunut viimeisen vuosikymmenen kuluessa Keski- ja Pohjois-Suomessa kahdella viikolla ja Etelä-Suomessa viikolla.

Tulokset ilmenevät **Metlan** tutkimuksista, jotka on julkaistu kahdessa kansainvälisessä sar-

jassa. Aineisto kerättiin vuosien 1997–2006 aikana. Tutkimuksissa selvitettiin hieskoivun, rauduskoivun, haavan, tuomen ja pihlajan sekä mustikan ja puolukan fenologiaa, kuten lehtien muodostumista ja kukkimista. Esimerkiksi hieskoivun hiirenkorvavaihe varhaistui koko maassa keskimäärin 0,7–

1,4 vuorokautta vuosittain. Varhaistumiseen vaikutti selvimmin toukokuun keskilämpötilan kohoaminen.

Tänä keväänä koivun lehdet tulivat hiirenkorvalle samoihin aikoihin kuin edellisinä vuosina, mutta viileät ilmat pysäyttivät kehityksen lähes kokonaan. Tällä hetkellä kevään etenemi-

nen vaikuttaisi samankaltaiselta kuin viime vuonna, jolloin lehdet tulivat puihin hieman myöhässä.

Kasvien rytmikka heijastaa voimakkaasti ilman lämpötilaa ja sen kehitystä. Tämän vuoksi fenologinen tutkimus on tärkeää, kun selvitetään ilmastonmuutoksen etenemistä.